

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
بَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ مِمَّا يَخْتَارُ
ثُمَّ عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ
وَجَعَلَ مِنْهُ أَهْلًا
لِلْحَمْدِ لِلَّهِ الْعَلِيِّ
الْكَبِيرِ

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم اداری و اقتصاد

گروه حقوق

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم شناسی

تبیین نقش کانون اصلاح و تربیت در پیشگیری از جرم

استاد راهنما:

دکتر قدرت الله خسروشاهی

استاد مشاور:

دکتر مرتضی طبیبی جبلی

پژوهشگر:

ابراهیم متقی

اسفند ۱۳۸۹

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری‌های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم اداری و اقتصاد
گروه حقوق

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی حقوق جزا و جرم‌شناسی آقای
ابراهیم متقی تحت عنوان

تبیین نقش قانون اصلاح و تربیت در پیشگیری از جرم

در تاریخ ۱۹/۲/۹۰ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

امضاء با مرتبه‌ی علمی استادیار استاد راهنمای پایان نامه دکتر خسرو شاهی

امضاء با مرتبه‌ی علمی استادیار استاد مشاور پایان نامه دکتر مرتضی طبیبی جبلی

امضاء با مرتبه‌ی علمی استادیار استاد داور داخل گروه دکتر حسن پور بافرانی

امضاء با مرتبه‌ی علمی استادیار استاد داور خارج از گروه دکتر حسن عالی پور

امضای مدیر گروه

قدم :

روما م

فانت کاشان، طا م شان وزللی و شان ل ایدرا

بی زری ام شو و مند.

بارردای و اولن ازاتاد ای

ناب آی دمررت الله مروشان

واتاد

در ن ن بی

چکیده

هدف از این تحقیق شناخت ساختار و مقررات حاکم بر کانون‌های اصلاح و تربیت و همچنین بیان برنامه‌ها و فعالیت‌های این نهاد در زمینه پیشگیری از جرم می‌باشد. نگارنده سعی کرده است که با بیان فعالیت‌های پیشگیرانه و تحلیل و بررسی این فعالیت‌ها، عملکرد کانون‌های اصلاح و تربیت را در زمینه پیشگیری از جرم تشریح کرده و آن را به نقد و چالش بکشاند این تحقیق ماهیتی ترکیبی دارد به این صورت که برای جمع آوری اطلاعات، در بخش‌هایی از تحقیق به روش توصیفی تحلیلی عمل شده و اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و اسنادی جمع آوری شده است و در بخش‌های دیگر تحقیق به روش میدانی عمل شده و اطلاعات به صورت مصاحبه و پرسشنامه جمع آوری شده است. لازم به ذکر است که نگارنده در این تحقیق کانون اصلاح و تربیت اصفهان و شهرکرد را مورد بررسی حضوری قرار داده و با ارائه پرسشنامه و گرفتن مصاحبه، به جمع آوری اطلاعات لازم مبادرت نموده است. با بررسی آیین نامه اجرایی کانون‌های اصلاح و تربیت مصوب مهرماه ۱۳۴۷ و همچنین برنامه‌ها و فعالیت‌های این نهاد در زمینه پیشگیری از جرم و اصلاح مددجویان این نتیجه حاصل شد که در سطح کشور کانون‌های اصلاح و تربیت دارای عملکرد یکسانی نیستند و با توجه به امکانات و تجهیزات، عملکرد آنها متفاوت است. برنامه‌ها و فعالیت‌های کانون‌های اصلاح و تربیت متغیر بوده و برنامه‌ای کلی در جهت پیشگیری از جرم در کانون‌های اصلاح و تربیت وجود ندارد. ساختار این اماکن نیاز به اصلاحات بنیادین دارد، آیین نامه اجرایی این کانون‌ها نیز نیاز به بازنگری و تغییرات اساسی دارد اگر چه همین آیین نامه نیز در کانون‌های اصلاح و تربیت اصفهان و شهرکرد اجرا نمی‌شود. کانون‌های اصلاح و تربیت اکثراً با کمبود فضای کافی، نیروی متخصص و بودجه روبه رومی‌باشند و متأسفانه در اکثر نقاط کشور این اماکن فقط برای نگهداری پسران بزهکار تشکیل شده است و دختران بزهکار در زندان و در کنار بزرگسالان نگهداری می‌شوند. در کانون‌های اصلاح و تربیت به مباحثی مثل طبقه بندی مددجویان، آموزش تحصیلی و... توجه چندانی نمی‌شود، باین وجود در برخی از کانون‌های اصلاح و تربیت فعالیت‌های نسبتاً خوبی در زمینه پیشگیری از تکرار جرم و اصلاح مجرمین انجام شده است ولی همان گونه که قبلاً گفته شد برنامه ای یکسان و سراسری در جهت پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمین در کانون‌های اصلاح و تربیت کشور وجود ندارد. در زمینه مراکز مراقبت بعد از خروج نیز باید به این مطلب اشاره کرد که این مراکز در عمل کمک چندانی به مددجویان کانون اصلاح و تربیت نمی‌کنند و مراکز مراقبت بعد از خروج فعلی کشور با توجه به شرایط زندانیان بزرگسال تشکیل شده اند.

کلید واژگان: کانون اصلاح و تربیت، پیشگیری از جرم، پیشگیری و اصلاح، مراقبت بعد از خروج.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: طرح تحقیق

۱-۱-شرح و بیان مسأله پژوهشی	۱
۲-۱-اهداف تحقیق	۲
۳-۱-اهمیت و ارزش تحقیق	۲
۴-۱-کاربرد نتایج تحقیق	۲
۵-۱-فرضیه‌ها (در صورت لزوم) یا سؤالهای تحقیق	۲
۱-۵-۱-سؤالهای تحقیق	۲
۲-۵-۱-فرضیه‌ها	۲
۱-۶-پیشینه و تاریخچه موضوع تحقیق: (مطالعات و تحقیقاتی که در رابطه با این موضوع صورت گرفته و نتایج حاصل از آن)	۳
۱-۷-سازمان دهی تحقیق	۳
۱-۸-روش تحقیق	۳

فصل دوم: «پیشگیری از بزهکاری»

۱-۲-مفهوم و تعریف پیشگیری از بزهکاری	۴
۲-۲-ضرورت پیشگیری از بزهکاری	۵
۳-۲-فایده‌های پیشگیری از بزهکاری	۷
۴-۲-مدل‌های پیشگیری از بزهکاری	۷
۲-۴-۱-مدل‌های پیشگیری از منظر رویکرد	۸
۲-۴-۱-۱-پیشگیری غیر کیفری از وقوع جرم	۸
۲-۴-۱-۱-۱-پیشگیری اجتماعی	۸
۲-۴-۱-۱-۱-۱-پیشگیری جامعه مدار یا محیطی	۹
۲-۴-۱-۱-۱-۲-پیشگیری اجتماعی رشدمدار	۱۰
۲-۴-۱-۱-۲-پیشگیری وضعی	۱۰

۲-۱-۴-۲-پیشگیری کیفری از وقوع جرم.....	۱۱
۲-۱-۴-۱-پیشگیری عام.....	۱۲
۲-۲-۱-۴-۲-پیشگیری خاص.....	۱۲
۲-۴-۲-مدل‌های پیشگیری از منظر سطح بندی (اولویت‌ها).....	۱۲
۲-۲-۴-۱-پیشگیری سطح اول (نخستین).....	۱۳
۲-۲-۴-۲-پیشگیری سطح دوم (دومین).....	۱۳
۳-۲-۴-۲-پیشگیری سطح سوم (سومین).....	۱۴
۳-۴-۲-مدل‌های پیشگیری از منظر زمان اجرا.....	۱۴
۱-۳-۴-۲-پیشگیری کوتاه مدت.....	۱۴
۲-۳-۴-۲-پیشگیری بلندمدت.....	۱۵
۴-۴-۲-مدل‌های پیشگیری از منظر نحوه عمل (فرآیند).....	۱۵
۱-۴-۴-۲-پیشگیری انفعالی.....	۱۵
۲-۴-۴-۲-پیشگیری فعال.....	۱۶
۵-۲-ویژگی‌ها و موانع [اقدامات] پیشگیری از بزهکاری.....	۱۶
۱-۵-۲-ویژگی‌های اقدامات پیشگیری کننده از بزهکاری.....	۱۶
۲-۵-۲-موانع پیشگیری از بزهکاری.....	۱۷
۶-۲-اهمیت پیشگیری از بزهکاری.....	۱۸
۱-۶-۲-تصریح قانونگذار.....	۱۸
۲-۶-۲-بالا بودن نرخ بزهکاری.....	۱۸
۳-۶-۲-کمبود فضای زندانها.....	۱۹
۴-۶-۲-نامتناسب بودن هزینه و بازدهی دستگاه کیفری.....	۱۹
۵-۶-۲-خسارات جانی و مالی ناشی از جرم.....	۱۹
۷-۲-جایگاه وضعیت پیشگیری از بزهکاری در قوانین ایران.....	۱۹
۱-۷-۲-جایگاه پیشگیری از بزهکاری در قانون اساسی.....	۲۰
۲-۷-۲-جایگاه پیشگیری از بزهکاری در قوانین عادی.....	۲۲

۲۳ ۳-۷-۳ جایگاه پیشگیری از بزهکاری در آیین نامه‌ها و بخش نامه‌ها

فصل سوم: «کانون اصلاح و تربیت»

۲۵ ۳-۱-۱-۱ تاریخچه کانون اصلاح و تربیت

۲۷ ۳-۲-۱ مفهوم و تعریف کانون اصلاح و تربیت

۲۷ ۳-۳-۱ سازمان کانون اصلاح و تربیت

۲۷ ۳-۳-۱-۱ قسمت نگهداری موقت

۲۸ ۳-۳-۱-۱-۱ قسمت پذیرش و تشخیص و تحقیقات جرم‌شناسی

۲۹ ۳-۳-۲-۱ قسمت اصلاح و تربیت

۲۹ ۳-۲-۱-۲ قسمت آموزش

۲۹ ۳-۳-۱-۱-۱-۲-۱ آموزش تحصیلی

۳۰ ۳-۳-۱-۲-۱-۲ آموزش فنی و حرفه‌ای

۳۰ ۳-۳-۲-۲-۱ قسمت مشاوره و روانشناسی

۳۰ ۳-۳-۲-۳-۱ قسمت مددکاری اجتماعی

۳۱ ۳-۳-۲-۴-۱ قسمت‌های ویژه سپری کردن اوقات فراغت مددجویان

۳۱ ۳-۳-۲-۴-۱-۱ کتابخانه

۳۱ ۳-۳-۲-۴-۲-۱ اماکن ورزشی

۳۲ ۳-۳-۲-۴-۳-۱ اماکن هنری

۳۲ ۳-۳-۳-۱ قسمت زندان کانون

۳۲ ۳-۴-۱-۱ وظایف مسئولین کانون اصلاح و تربیت

۳۳ ۳-۴-۱-۱-۱ وظایف مدیر کانون

۳۳ ۳-۴-۲-۱ وظایف مربیان

۳۴ ۳-۴-۳-۱ وظایف مراقبین

۳۵ ۳-۵-۱ مرکز مراقبت بعد از خروج

فصل چهارم: « تشریح اقدامات پیشگیرانه کانون های اصلاح و تربیت »

۱-۴-قسمت نگهداری موقت کانون و اقدامات پیشگیرانه آن.....	۳۷
۱-۱-۲-نحوه اجرای پیشگیری سطح اول (نخستین) در قسمت نگهداری موقت.....	۳۸
۱-۴-۲-نحوه اجرای پیشگیری سطح دوم (دومین) در قسمت نگهداری موقت.....	۳۸
۱-۴-۳-نحوه اجرای پیشگیری سطح سوم (سومین) در قسمت نگهداری موقت.....	۳۹
۲-۴-قسمت اصلاح و تربیت کانون و اقدامات پیشگیرانه آن.....	۴۰
۱-۲-۴-نقش آموزش در پیشگیری از جرم.....	۴۰
۱-۱-۲-۴-نقش آموزش تحصیلی در پیشگیری از جرم.....	۴۰
۱-۱-۲-۴-نقش معلم در پیشگیری از جرم.....	۴۱
۲-۱-۲-۴-نقش آموزش فنی و حرفه ای در پیشگیری از جرم.....	۴۲
۲-۲-۴-نقش روانشناسی در پیشگیری از جرم.....	۴۴
۳-۲-۴-نقش مددکاری اجتماعی در پیشگیری از جرم.....	۴۶
۴-۲-۴-نقش قسمت های ویژه سپری کردن اوقات فراغت مددجویان در پیشگیری از جرم.....	۵۲
۱-۴-۲-۴-نقش کتاب و کتابخوانی در پیشگیری از جرم.....	۵۲
۲-۴-۲-۴-نقش فعالیتهای ورزشی در پیشگیری از جرم.....	۵۴
۳-۴-۲-۴-نقش فعالیتهای هنری و هنردرمانی در پیشگیری از جرم.....	۵۵
۳-۴-قسمت زندان کانون و اقدامات پیشگیرانه آن.....	۵۷
۴-۴-اثر تشویق و تنبیه در پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمین.....	۵۸
۵-۴-اثر مرکز مراقبت بعد از خروج در پیشگیری از جرم.....	۶۱
۶-۴-عملکرد کانون اصلاح و تربیت در پیشگیری از جرم.....	۶۴
۷-۴-اساسی ترین انتقادات در مورد کانون های اصلاح و تربیت کشور.....	۶۶
۱-۷-۴-نقد آیین نامه اجرایی کانون اصلاح و تربیت.....	۶۶
۲-۷-۴-نقد ساختار و فعالیت کانون های اصلاح و تربیت.....	۶۷

فصل پنجم: نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

۱-۵-نتیجه گیری.....	۷۰

۷۲	۲-۵-پیشنهادات
۷۲	۱-۲-۵-طبقه بندی مددجویان
۷۲	۱-۱-۲-۵-طبقه بندی براساس سن
۷۳	۲-۱-۲-۵-طبقه بندی براساس جنسیت
۷۴	۳-۱-۲-۵-طبقه بندی براساس نوع جرم، سلامت جسمی و روانی
۷۴	۲-۲-۵-ارائه آموزش های مختلف به مددجویان
۷۵	۱-۲-۲-۵-آموزش مهارت های زندگی
۷۶	۲-۲-۲-۵-آموزش مسائل جنسی
۷۷	۳-۲-۵-اجرای برنامه های راهبردی ضد زورگیری
۸۰	منابع و مآخذ

مقدمه

کانون اصلاح و تربیت تنها مکانی است که جهت نگهداری، اصلاح و تربیت، تهذیب اطفال بزهکار غیر بالغ و بزهکار یا بزهکارانی که کمتر از ۱۸ سال تمام دارند، تشکیل شده است. این نهاد باید در جهت اصلاح مددجویان و پیشگیری از جرم (به خصوص پیشگیری از تکرار جرم) برنامه‌های خاص را به اجرا در آورد. قسمت‌های مختلف کانون اصلاح و تربیت می‌تواند از مدل‌های پیشگیری از جرم استفاده کرده و مددجویان را برای بازگشت مجدد به اجتماع آماده کنند. نگارنده در این تحقیق تلاش می‌کند که فعالیتهای اصلاحی و پیشگیرانه در قسمت‌های مختلف کانون اصلاح و تربیت را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

علت انتخاب کردن این موضوع توسط نگارنده، قابل انعطاف بودن و تأثیر پذیر بودن نوجوانان بزهکار در برابر تدابیر اصلاحی و پیشگیرانه است. موضوع اصلاح و تربیت و استفاده از مدل‌های پیشگیری در جهت بازگشت موفقیت آمیز اطفال بزهکار به اجتماع اهمیت فراوانی دارد. اگر تدابیر اصلاحی و درمانی به صورتی صحیح اجرا شود اطفال وارد اجتماع شده، و به زندگی عادی خود ادامه می‌دهند ولی اگر تدابیر اصلاحی و درمانی و پیشگیرانه به صورت اصولی و دقیق در مورد اطفال بزهکار به کار گرفته نشود ممکن است در نتیجه این عمل آثار مخربی برای اجتماع بعد از اتمام دوره محکومیت طفل بزهکار به وجود آید، به عنوان مثال: جانی معروف به خفاش شب (غلامرضا خوشرو) به علت ارتکاب سرقت‌های متعدد و بی‌اهمیت برای اولین بار در سن چهارده سالگی به کانون اصلاح و تربیت فرستاده می‌شود در مدت اقامت سه هفته‌ای در کانون با همسالانی که رفتار بزهکارانه داشته اند، آشنا می‌شود و از آن به بعد به تدریج تبدیل به سارق حرفه‌ای می‌شود. پس از اینکه بار دوم به کانون اصلاح و تربیت می‌آید تا آخرین بار که زندانی می‌شود، مجموعاً ۱۷ بار دستگیر و زندانی می‌شود و نهایتاً پس از ۱۱ بار ارتکاب جرایم آدم ربایی، تجاوز به عنف و قتل ۹ نفر از قربانیانش دستگیر و در سن ۲۸ سالگی به مجازات اعمالش می‌رسد (شامبیاتی، ۱۳۸۸: ۱۶).

با توجه به مثال فوق اهمیت بحث اصلاح و تربیت و ارائه صحیح مدل‌های پیشگیری در کانون‌های اصلاح و تربیت بیش از پیش به چشم می‌آید.

نگارنده در این تحقیق به دنبال پاسخ گویی به سؤالات ذیل می‌باشد:

- آیا ساختار کانون اصلاح و تربیت پاسخگوی نیازهای روز جامعه می‌باشد؟

- آیا عملکرد کانون اصلاح و تربیت در زمینه پیشگیری از جرم موفقیت آمیز است؟

- آیا مراکز مراقبت بعد از خروج در کانون‌های اصلاح و تربیت وجود دارد؟

- آیا اقدامات اصلاحی پیشگیرانه کانون به صورت مدون، مشخص و برنامه ریزی شده است؟

در رابطه با موضوع کانون‌های اصلاح و تربیت و نقش آن در پیشگیری از جرم تاکنون تحقیقی صورت نگرفته است برخی از محققین به بررسی کلی کانون و تعریف آن پرداخته اند ولی هیچ گاه نقش پیشگیرانه این نهاد مورد بررسی تخصصی قرار نگرفته است به همین دلیل نگارنده با روش ترکیبی مبادرت به جمع آوری اطلاعات در مورد این موضوع کرده و در بخشهایی از تحقیق به وسیله روش توصیفی - تحلیلی و در بخشهای دیگر به روش میدانی (گرفتن مصاحبه و توزیع پرسشنامه) اقدامات لازم در جهت به دست آوردن اطلاعات کافی را انجام داده است. در روش میدانی نگارنده در کانون‌های اصلاح و تربیت اصفهان و شهرکرد حضور یافته و به طریق مشاهده، مصاحبه، توزیع پرسشنامه اطلاعات مورد

نظر خود را جمع آوری کرده است. در این راه نگارنده با مشکلات فراوانی روبه رو بوده و از فیلترهای زیادی گذشته و در پایان هم آمار دقیقی از میزان بازگشت مجدد مددجویان و عملکرد کانون‌های اصلاح و تربیت اصفهان و شهرکرد به اینجانب ارائه نگردیده است. ولی به هرحال در این تحقیق تلاش شده که گامی مؤثر در جهت اصلاح و تربیت اطفال بزهکار و بازگشت موفقیت آمیز آنها به اجتماع برداشته شود و پیشنهادهایی جهت بهبود عملکرد این نهاد در بخشهای مختلف تحقیق به خصوص بخش پایانی ارائه شده است. امید است که این تحقیق راه گشای تحقیقات بعدی توسط محققین در مورد اماکن مهمی چون کانون اصلاح و تربیت و نقش آنها در اصلاح و درمان و پیشگیری از جرم باشد.

فصل اول

طرح تحقیق

۱-۱- شرح و بیان مسأله پژوهشی

این پژوهش به نقد و بررسی عملکرد قانون اصلاح و تربیت در پیشگیری از جرم می‌پردازد با توجه به اهمیت موضوع بزهکاری توسط اطفال و نوجوانان و به ویژه تکرار آن که موجب شکل‌گیری شخصیت مجرمانه در آنها می‌شود و نیز با توجه به اینکه تنها نهاد رسمی که مسئولیت اطفال بزهکار را در اختیار دارد، قانون اصلاح و تربیت می‌باشد، بررسی عملکرد این نهاد در آموزش و اصلاح و درمان اطفال بزهکار و در نتیجه پیشگیری از بزهکاری مجدد آنها موضوع اصلی این پژوهش می‌باشد.

نقد آئین‌نامه، ساختار، و نحوه عملکرد این نهاد در بخش‌های مختلف اصلاح و تربیت، آموزش، مراقبت پس از خروج موضوع بررسی و پژوهش خواهد بود. بنابراین مسئله اصلی این پژوهش این است که قانون‌های اصلاح و تربیت چه نقشی در پیشگیری از ارتکاب جرایم اطفال و نوجوانان می‌توانند داشته باشند و آیا عملکرد فعلی آنها در این زمینه قابل قبول می‌باشد یا نه؟

۱-۲-اهداف تحقیق

- ۱-شناخت ساختار و مقررات حاکم بر نهاد قانون اصلاح و تربیت
- ۲-تحلیل نقش پیشگیرانه قانون در خصوص اطفال و نوجوانان بزهکار
- ۳-نقد و بررسی عملکرد این قانون در خصوص پیشگیری از جرم
- ۴-ارائه پیشنهادات برای اصلاح ساختار و عملکرد قانون

۱-۳-اهمیت و ارزش تحقیق

- ۱-کمک به اصلاح ساختار و بهبود عملکرد قانون اصلاح و تربیت.
- ۲-ارائه راهکار برای پیشگیری از ارتکاب جرایم توسط اطفال بزهکار بعد از سپری شدن دوره محکومیت.
- ۳-کمک به اصلاح آئین نامه‌ها و قوانین مربوط به قانون اصلاح و تربیت برای همگام شدن با اصول جرم شناسی و پیشگیری از جرم.
- ۴-و مهمترین نکته کمک کردن به بازگشت مجدد اطفال بزهکار به اجتماع و تأثیر بر شخصیت آنها.

۱-۴-کاربرد نتایج تحقیق

- ۱-در قانون‌های اصلاح و تربیت.
- ۲-در سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی
- ۳-در قوه قضائیه
- ۴-در مراکز پیشگیری کننده از وقوع جرم مثل آموزش و پرورش، بهزیستی، ...

۱-۵-فرضیه‌ها (در صورت لزوم) یا سؤالهای تحقیق

۱-۵-۱-سؤالهای تحقیق

- ۱-آیا ساختار قانون‌های اصلاح و تربیت ساختاری پیشرفته و همگام با نیازهای روز جامعه است؟
- ۲-آیا عملکرد فعلی قانون‌های اصلاح و تربیت در زمینه پیشگیری از جرم موفقیت آمیز است؟
- ۳-آیا در کانونهای اصلاح و تربیت هم باید از مراکز مراقبت بعد از خروج استفاده کرد یا خیر؟

۱-۵-۲-فرضیه‌ها

- ۱-با نگاهی به آئین نامه‌ها و قوانین بسیار قدیمی متوجه این موضوع می شویم که ساختار قانون، ساختاری همگام با نیازهای روز جامعه نمی‌باشد و نیاز به اصلاحاتی دارد.

۲- عدم توجه لازم به اصول مسلم جرم شناسی و پیشگیری از جرم تقریباً کانون‌ها را تبدیل به مکانی برای سپری شدن دوره محکومیت اطفال بزهکار بدون هیچ گونه تاثیرگذاری بر شخصیت و رفتار آنها کرده است

۳- مراکز مراقبت بعد از خروج می‌توانند با شناخت اطفال بزهکار آسیب پذیر و بدون حمایت، از آنها مراقبت کرده و با این کار باعث پیشگیری از انجام جرایم مجدد توسط آنان بشوند.

۱-۶- پیشینه و تاریخچه موضوع تحقیق: (مطالعات و تحقیقاتی که در رابطه با این موضوع صورت گرفته و نتایج حاصل از آن)

در جستجوهای انجام شده توسط اینجانب به تحقیق و پژوهشی که مشابه با موضوع من باشد برخورد نکرده‌ام، در نتیجه این موضوع سابقه و پیشینه آنچنانی ندارد البته تحقیقاتی به صورت کلی در مورد خود کانون اصلاح و تربیت انجام شده ولی به پیشگیری از جرم در این مراکز توجه نشده است.

۱-۷- سازمان دهی تحقیق

تبیین نقش کانون اصلاح و تربیت در پیشگیری از جرم را در پنج فصل به ترتیب زیر مورد بررسی قرار خواهیم داد:

فصل اول: طرح تحقیق

فصل دوم: پیشگیری از بزهکاری

فصل سوم: کانون اصلاح و تربیت

فصل چهارم: تشریح اقدامات پیشگیرانه کانون‌های اصلاح و تربیت

فصل پنجم: نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

۱-۸- روش تحقیق

این تحقیق ماهیتی ترکیبی دارد به این صورت که برای جمع آوری اطلاعات، در بخش‌هایی از تحقیق به روش توصیفی تحلیلی عمل شده و اطلاعات به صورت کتابخانه ای و اسنادی جمع آوری شده است و در بخش‌های دیگر تحقیق به روش میدانی عمل شده و اطلاعات به صورت مصاحبه و پرسشنامه جمع آوری شده است. لازم به ذکر است که نگارنده در این تحقیق کانون اصلاح و تربیت اصفهان و شهرکرد را مورد بررسی حضوری قرار داده و با ارائه پرسشنامه و گرفتن مصاحبه، به جمع آوری اطلاعات لازم مبادرت نموده است.

فصل دوم

پیشگیری از بزهکاری

به علت اهمیت مبحث پیشگیری از بزهکاری، این مبحث قبل از مباحث دیگر مورد توجه قرار گرفته است. بنابراین در این فصل ما به موضوعات مختلف مربوط به پیشگیری از بزهکاری خواهیم پرداخت.

۱-۲- مفهوم و تعریف پیشگیری از بزهکاری

در مورد پیشگیری از بزهکاری تعاریف و مفاهیم گوناگونی بیان شده است که در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌شود.

پیشگیری از جرم از نظر لغوی به معنای جلوگیری کردن، مانع شدن و جلوگیری از وقوع جرم است و پیشگیرنده، یعنی آنکه جلوی کسی را بگیرد یا مانع کاری یا چیزی بشود (عمید، ۱۳۶۴: ۵۱۰). این واژه به معنای آگاه کردن، خبر چیزی را دادن و هشدار دادن نیز به کار رفته است (جوانفر، ۱۳۸۴: ۳۷). واژه مورد نظر در فرهنگ لغت لاتین در معنای ممانعت کردن، جلوگیری کردن و باز داشتن هم تعریف شده است (آریان پورکاشانی، ۱۳۸۳: ۵۹۷).

پیشگیری از جرم از حیث اصطلاحی در مقررات ایران تعریف نشده است و تنها نویسندگان «لایحه پیشگیری از وقوع جرم» آن را از رهگذر ماده ۱ در معنای «پیش بینی، شناسایی و ارزیابی خطر وقوع جرم و اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم برای از میان بردن یا کاهش آنها» تعریف نموده اند.

با توجه به نگرش‌های گوناگونی که در میان جرم‌شناسان وجود دارد پیشگیری از بزهکاری رامی‌توان به دو صورت عام و خاص تعریف کرد.

در معنای عام پیشگیری از جرم هر اقدامی است که جلو ارتکاب جرم را بگیرد که این اقدام یا اقدامات می‌تواند جنبه کیفری یا غیر کیفری داشته باشد. به دیگر سخن هر آنچه علیه جرم باشد و سبب کاهش نرخ بزهکاری گردد در گستره معنای عام پیشگیری از جرم قرار دارد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۹: ۷۱۱ به نقل از چاله چاله، ۱۳۸۷: ۴۶). و اما پیشگیری از جرم در معنای خاص، مجموعه تدابیر و اقدامات غیر کیفری با هدف مقابله با بزهکاری از طریق کاهش یا از بین بردن علل جرم‌زا و نیز اثرگذاری برفرصت‌های پیش جنایی است؛ به گونه‌ای که بتوان با استفاده از ابتکارات و سازکارهای غیر قهر آمیز بر شخصیت افراد و وضعیت پیش از ارتکاب جرم اثر گذاشت تا از رخ دادن بزه جلوگیری نمود (چاله چاله، ۱۳۸۷: ۴۶).

پیشگیری در مفهومی دیگر عبارت است از کلیه اقداماتی که به دنبال پیش بینی یک واقعه نامطلوب اتخاذ می‌شود تا از وقوع آن جلوگیری شود (خسرو شاهی، ۱۳۸۷: ۶).

به نظر نگارنده، بهترین تعریف، پیشگیری از بزهکاری به این صورت است که: پیش‌گیری از بزهکاری مجموعه اقدام‌هایی می‌باشد که از یک سو با شناسایی علل بزهکاری و از سوی دیگر با اثرگذاری در آن علل، درصد جلوگیری از رخ دادن جرم در آینده می‌باشد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۲: ۲۱).

۲-۲- ضرورت پیشگیری از بزهکاری

وقوع جرم نه تنها به جامعه و مردمان آسیب می‌رساند، بلکه افکار عمومی جامعه را نیز جریحه دار کرده و بقا و سلامت یک جامعه را نیز به مخاطره می‌اندازد، همچنین باعث می‌شود تا میزان قابل توجهی از ثروت ملی، تلاش‌های نیروی انسانی و امکانات جامعه به جای این که در مسیر توسعه و سازندگی قرار گیرد واز آن استفاده شود، صرف مقابله با اعمال مجرمانه تبه‌کاران و مجازات آنها شود، به علاوه در موارد دستگیری و زندانی شدن مجرمان نیز صرف نظر از بدآموزی‌های دوران زندان و مشکلات متعدد و بعضی مواقع جبران ناپذیری که محکوم و خانواده‌ی او به آن دچار می‌شوند، هزینه سنگینی بابت نگهداری مجرمان در زندان بر جامعه تحمیل می‌شود.

از سوی دیگر کارایی مجازات‌ها و کیفرهای مختلف در جلوگیری از ارتکاب جرایم و کاهش آنها با تردید مواجه شده است، ژرژ پیکا قاضی و جرم‌شناس فرانسوی در این باره می‌نویسد: تهدید به کیفر همچنان یکی از پایه‌های اصلی عدالت کیفری باقی مانده است، در حالی که از اثر انصراف بر انگیز مجازات و در نتیجه کارایی آن تقریباً به کلی بی‌اطلاع هستیم، در عوض اهمیت تکرار جرم نشان می‌دهد که این اثر محدود است: تکرار جرم